

W erze mediów społecznościowych i nieustannego przepływu informacji coraz trudniej odróżnić wiedzę od opinii, a autorytet od popularności. W rezultacie znaczenie autorytetów spada, co widać m.in. w nauce. Przez to społeczeństwa tracą wspólne punkty odniesienia – osoby i instytucje, które przez lata pełniły funkcję drogowskazów i inspirację do rozwoju.

Brakuje nam autorytetów. Jako społeczeństwo przywiązujemy do nich coraz mniejsze znaczenie, a szkoda, bo przez wiele lat były one drogowskazem dla ludzi w trudnych sytuacjach czy w aspektach czysto zawodowych, jak medycyna, sztuka, kultura i innych dziedzinach – podkreśla prof. dr hab. n. med. Piotr Suwalski, dyrektor Państwowego Instytutu Medycznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Raport Edelman Trust Barometer 2025 pokazuje, że zaufanie do tradycyjnych instytucji – rządów, mediów i liderów opinii – systematycznie maleje. Aż 70 proc. ankietowanych na świecie uważa, że przedstawiciele władzy, biznesu i dziennikarze „celowo wprowadzają opinię publiczną w błąd”. W ciągu ostatnich czterech lat globalny wskaźnik zaufania do rządów spadł o 12 pkt proc., a do mediów – o 8 pkt. W efekcie rośnie znaczenie tzw. autorytetów sieciowych i osób, które zdobywają wpływ dzięki aktywności w internecie. Popularność i rozpoznawalność coraz częściej stają się ważniejsze niż wiedza czy doświadczenie. Zjawisko to szczególnie mocno dotyka środowisk naukowych i medycznych. Pandemia COVID-19 pokazała, jak łatwo fałszywe informacje potrafią wypierać fakty naukowe, a odbudowa wiarygodności ekspertów wymaga konsekwentnej komunikacji i długotrwałej pracy.

W nauce autorytet jest niezbędny. Poszukujemy obiektywnej prawdy, niezależnie od tego, czy jest trudna, czy łatwa. Ten ideał oświeceniowy powinien przyświecać prawdziwej nauce i w to bardzo dobrze wpisuje się pojęcie autorytetu. To właśnie ten rodzaj zaufania i kierunkowskazu, który z jednej strony pozwala nam pozostać przy naukowej prawdzie, a z drugiej – przez postawę człowieka i naukowca – pokazuje, że ideały nauki, przestanie, poszukiwanie prawdy należy bardzo honorować i o nie dbać. Mamy więc z jednej strony sam wynik naukowy, a z drugiej postawę życiową i kultywowanie podstawowych wartości – mówi prof. Piotr Suwalski.

Z badań Eurobarometru wynika, że choć 83 proc. Europejczyków pozytywnie ocenia wpływ nauki na życie codzienne, rośnie liczba osób, które mają trudność z oceną wiarygodności źródeł. Wellcome Global Monitor wskazuje, że zaufanie do naukowców wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie – 72 proc. badanych na świecie deklaruje, że ufa nauce i osobom ją reprezentującym. Jednocześnie badacze podkreślają, że coraz większe znaczenie ma styl komunikacji – respondenci częściej ufają tym naukowcom, którzy potrafią tłumaczyć wyniki badań w sposób zrozumiały i dostępny. Autorytet przestaje więc wynikać wyłącznie z tytułu czy instytucji, a coraz bardziej zależy od umiejętności dialogu z odbiorcą.

Znam wielu ludzi, których uważam za absolutne autorytety w swoich dziedzinach, ale też jako wzorce postępowania, postawy życiowej, i myślę, że to jest być może nawet jeszcze ważniejsze. Na swojej drodze zawodowej spotkałem prof. Friedricha Mohra w Lipsku – wybitnego kardiochirurga i człowieka, który potrafił inspirować, budować zespół i wspierać innych, również w sprawach osobistych. Dla mnie był wzorem nie tylko w medycynie, ale też w życiu – mówi dyrektor Państwowego Instytutu Medycznego MSWiA.

W tym kontekście powraca znaczenie relacji mistrz–uczeń, która przez wieki stanowiła fundament rozwoju nauki i sztuki. Dziś jej forma się zmienia, więcej jest w niej dialogu i współpracy, a mniej

hierarchii. Sens jest jednak wciąż ten sam, czyli przekazywanie wiedzy, postaw i wartości.

Z jednej strony samo pojęcie mistrza i ucznia pewnie się zmienia i ewoluuje. Z drugiej strony chcemy podkreślić, jak wiele jest w tym wartości uniwersalnych, które są przez wieki czy tysiąclecia niezienne, jak wielką wartością jest to, aby taką relację stworzyć, aby mieć zostać mistrzem i przekazywać swoją wiedzę, postawę życiową uczniom, ale także jak wielkim wyzwaniem, ale również szansą życiową jest zostanie uczniem – wyjaśnia prof. Piotr Suwalski.

Relacja mistrz–uczeń ma też znaczenie poza światem nauki. W kulturze, sporcie czy edukacji to właśnie wzajemne zaufanie i przekazywanie doświadczeń tworzą przestrzeń rozwoju. Współczesny mistrz nie dominuje, lecz towarzyszy, pomagając uczniowi samodzielnie odkrywać własną drogę.

Każdy z naszych wspaniałych artystów, sportowców, przyjaciół działających w innych dziedzinach od razu kojarzył, jak istotna była w pewnym okresie jego życia relacja mistrz–uczeń, umiejętność tworzenia zespołów, współpracy międzyludzkiej i jak bardzo łączy to wszystkie dziedziny naszego życia – podkreśla prof. Piotr Suwalski.

Międzypokoleniowa wymiana doświadczeń pozwala łączyć wiedzę i intuicję z nowym spojrzeniem. Młodszy badacze wnoszą świeżość i odwagę w kwestionowaniu schematów, starsi natomiast stabilność i umiejętność oceny ryzyka. W wielu laboratoriach i instytutach naukowych to właśnie współpraca między pokoleniami staje się źródłem innowacji.

Ta relacja może wyzwolić coś zupełnie nowego, inspirującego. Ze swojego doświadczenia mogę powiedzieć, że wielokrotnie byłem niezwykle zainspirowany do swoich działań i zmiany spojrzenia przez moich młodych uczniów, którzy otwierali mi oczy na wiele spraw, które stały się dla mnie później punktem wyjścia do dalszych interesujących poszukiwań – dodaje dyrektor PIM MSWiA.

Źródło: Newseria